

Reisen

– identitetsbygger & statussymbol

Tidligere var feriereisene bare delvis «identitetsbærende», mener Jens Kr. Steen Jacobsen, professor ved Norsk Hotellhøgskole. Dét har de sosiale mediene forandret på.

 GURO THOBRU

Da jeg var 23 år skulle jeg ut å se den virkelige store verden, enda større enn den på strendene i Hellas. Jeg skulle overnatte i Amazonas-jungelen, kjøre båt på verdens største elv og verdens høyest beliggende innsjø, busse på Den panamerikanske hovedveien, se alpakaer i sitt naturlige element i Andes-fjellene, besøke Macchu Picchu.

De som har sett dette sagnomsuste stedet før meg har vært oppdagere og eventyrere, og ryggsekk-turister i hopetall. Jeg følte meg som en helt vanlig *turist* der jeg gikk i flokk med japanere og poserte for kamera foran dette utrolige stedet. Det var først på en tur tilbake til det sør-amerikanske kontinentet at jeg et øyeblikk syntes jeg følte meg som en *reisende*. Jeg kunne nesten merke hvordan nye nervebaner i hjernen ble formet etter hvert som jeg prøvde å forstå landene jeg besøkte, snakket med menneskene jeg møtte, spiste maten som kom rett fra gryten på gata.

Det var eventyr, oppdagelser, læring.

EKSISTENSIELL AUTENSITET

Jens Kr. Steen Jacobsen, professor ved Norsk Hotellhøgskole ved Universitetet i Stavanger, mener distinksjonen rundt om man er *turist* eller *reisende* er en forhandling som skjer i samhandling med andre.

– Det er begrensninger i den enkeltes frihet til å medvirke til «å konstruere» sin egen turistidentitet. Man må forhandle frem sin egen mening ved det å være turist i forhold til dem man samhandler med. Dette kan man gjøre for eksempel ved å betrakte seg selv som reisende eller bereist og ikke som turist. Dersom betegnelsen «turist» oppleves som et stigma, noe negativt man er påført av andre, så er det nærliggende å avvise det som identitet, sier han.

Turisme kan imidlertid også være være en katalysator for «eksistensiell autentisitet», mener professoren.

– Det vil si at folk føler seg mer autentiske og frie når de

ikke er underlagt hverdagens båndlegginger. Mange konstruerer også aktivt selv sine opplevelser.

TIDLIG TURISME

Forløperne til noen av dagens europeiske reiseformer ligger langt tilbake i historien, og først og fremst i Romerriket, skriver Jens Kr. Steen Jacobsen i boken «Turisme - fenomen og næring».

For å administrere det store imperiet bygde romerske myndigheter et veinett som ikke bare gjorde det mulig med raske troppeforflytninger, men som også økte reisemulighetene for en del vanlige mennesker.

Jacobsen peker på hvordan dette skapte grunn for en flukt fra hverdagen for en større del av befolkningen. Rike romere hadde villaer langs strendene for å kunne svale seg om våren, særlig Napoli-området var populært. Hit dro også folk fra lavere samfunnsklasser, som leide rom på herberger. Romerne innførte sommerferie, en form for reiseliv som ikke kom tilbake før mot slutten av det 19. århundre.

Her til lands var veksten i reiseliv knyttet til at flere fikk bil i tiden etter 1960. Rundt 1970 ble det innført lørdagsfri for ansatte og skoleelever. Dette førte til økt helgeutfart og en økende interesse for å skaffe seg fritidshus. Charterflyene på samme tid sørget også for at nordmenn kom seg utenlands, særlig populære reisemål var Middelhavskysten og Kanariøyene.

Nå reiser vi på utvidede oversjøiske helgeturer, på familieferie til det som for bare få år siden var eksotiske reisemål, og vi viser det gjerne frem i sosiale medier. Hvis vi ser til dyreriket, er det ingen aper som stikker til nabo-territoriet for en velfortjent avkobling fra hverdagen. Hvorfor driver vi mennesker med dette?

Dilemma

Hvorfor reiser vi? Reiser vi for å komme oss vekk? Reiser vi for å slappe av og nyte livet? Reiser vi for å møte nye mennesker og kulturer? Og hva betyr det å kunne legge ut reisebilder på sosiale medier som er annerledes enn de naboene har? Identitet formes av historier man forteller seg selv, og om seg selv til andre.

– Den tyske filosofen Hermann Keyserling uttalte at «den korteste veien til en selv er en reise jorden rundt», det vil si at man i møtet med andre kan bli mer klar over seg selv, sier Jens Kr. Steen Jacobsen, professor ved Norges Hotellhøgskole ved Universitetet i Stavanger. Her fotografert på ferie.

«Folk føler seg mer autentiske og frie når de ikke er underlagt hverdagens båndlegginger»

JENS KR. STEEN JACOBSEN, REISELIVSPROFESSOR

Å REISE ER Å LEVE

– Går vi mennesker rundt med et «reise-gen» som bare venter på å bli forløst?

– Jeg tror det er to «gener», sier Mette Solberg Fjeldheim. Hun driver Reiselykke.com, et reisemagasin på nett.

– Ett ferie-gen som gjør at folk vil nyte livet, slappe av og gjerne drar tilbake til steder de har vært før. Men det er noen som har et slags vagabond-gen i kroppen, som har en utferdstrang. Jeg tror jeg har noe av det genet. Jeg må liksom se noe mer.

Fjeldheim selv startet tidlig å reise, rett etter at hun var ferdig med studiene. Hun er fra Haugesund og studerte i Bergen, men da hun flyttet til Oslo for å jobbe, kom plutselig kontinentet nærmere.

– Vi kunne dra til Sverige og var i det store utlandet, sier hun og ler.

– Dørene åpnet seg. Det ble utnyttet til maks og helger og lengre friperioder ble brukt til å reise.

Det var først senere, da hun tok permisjon fra en jobb i Aschehoug for å backpacke i Sørøst-Asia i tre måneder, at hun skjønnte at å reise er litt som selve livet.

– Jeg skjønnte at det er noe jeg er veldig glad i; å møte nye mennesker, andre mennesker og ulike kulturer. Jeg kjenner på at jeg har utferdstrang.

Reisingen har ført henne over hele verden og inn i en tilværelse som frilanser på heltid. Hun føler selv at det å reise har gjort henne mer åpen.

– Jeg kan se at ingenting er svart-hvitt eller må gjøres på bestemte måter. Reising har gjort meg mer modig, jeg får andre perspektiver og det er fordi jeg har reist mye at jeg har endret kurs i livet, sier hun.

– Kan du beskrive hva som skjer med deg på reise?

– Når jeg er hjemme tenker jeg fremover, tenker på konsekvenser av ting og planlegger dagene på en helt annen måte. Når jeg er ute og reiser føler jeg meg mer til stede, sier Mette Solberg Fjeldheim, grunnlegger av [Reiselykke.com](https://reiselykke.com). FOTO:PRIVAT

– Jeg får veldig mye energi! Underveis suger jeg til meg alle inntrykk, så jeg blir sliten etterpå. Men jeg vil se mest mulig, oppleve mest mulig, og jeg blir veldig inspirert. Det har nok å gjøre med yrket jeg har valgt også. Jeg tar bilder og skriver masse når jeg er ute på tur, og bruker mye tid etterpå til å fundere over hva jeg har opplevd.

IDENTITETSSKAPENDE

Vi vender tilbake til professor Jens Kr. Steen Jacobsen. Hva tenker han? Bidrar reiser til å forme identiteten vår?

– Den tyske filosofen Hermann Keyserling uttalte at «den korteste veien til en selv er en reise jorden rundt», det vil si at man i møtet med andre kan bli mer klar over seg selv. Forming av identitet er et kontinuerlig prosjekt, og skjer med grunnlag i refleksjon over tilgjengelig

kunnskap. Det kan være alt fra fagbøker, egenerapibøker, reiselitteratur og romaner. Fremmede omgivelser, som de man møter ute på reise, kan brukes som spill der man ser seg selv tydeligere, sier han.

Identitet formes av historier man forteller seg selv, og om seg selv til andre. Tidligere var feriereisene bare delvis «identitetsbærende», kan professoren fortelle. Man måtte ikke nødvendigvis, eller kunne, berette så mye, i alle fall ikke mens man var underveis. Det har sosiale

medier forandret på.

– Mange mennesker søker å fylle på sin kulturelle kapital, altså rikdom av kunnskap, ideer og kulturelle objekter, noe som kan bidra til å befeste og føre videre reisens sosiale status. Sosiale medier og aktiv deling av reisebilder har ført til økt betoning av reisen som statussymbol.

REISENDE OG TURIST

Men vi drar jo ikke på tur bare for å høste likes? Jeg spør Mette Solberg Fjeldheim. Hvorfor reiser hun? Hun svarer at hun reiser fordi hun føler verden er mye mer enn det vi får med oss her hjemme.

– Jeg ønsker å lære mer om verden vi befinner oss i. Opplev andre kulturer og lære av dem, for det er ikke nødvendigvis slik at vi har funnet løsningen selv om vi har det veldig godt i Norge. Ting kan gjøres

«Jeg kjenner på at jeg har utferdstrang»

**METTE SOLBERG FJELDHEIM,
REISEBLOGGER**

Noen vil i ferien nyte livet, slappe av og gjerne dra tilbake til kjente steder. Andre har også et slags «vagabond-gen», en utferdstrang. – Jeg tror jeg har noe av det genet. Jeg må liksom se noe mer, sier Mette Solberg Fjeldheim, her på Sigiriya, Sri Lanka. FOTO:PRIVAT

på andre måter andre steder i verden. Det synes jeg er fint å se. Når man reiser tar man til seg kunnskap og informasjon på et helt annet nivå enn ved å for eksempel lese om stedene. Det å lære litt og hele tiden få ny kunnskap, det inspirerer meg.

Uten forsøk på snobberi sier hun at hun oftere ser seg selv som en reisende enn som en turist. Hun forklarer det med at hun er på vei, og at hun opplever hele veien når hun reiser.

– Jeg er veldig oppsøkende og nysgjerrig, jeg er med på ting og farter litt rundt. Jeg føler turister er de som går der noen sier de skal gå, som bare følger i andres fotspor. Jeg prøver alltid å finne det som er unikt eller spesielt med et sted, ofte er det så mye mer enn hva man ser ved første øyekast. Men jeg kan også oppleve meg selv som

turist. Hvis jeg vet at jeg blir tatt bilde av for eksempel, da føler jeg meg skikkelig som turist. Og jeg oppsøker også klassiske attraksjoner og tar selfies. Men jeg føler at det jeg gjør mest, er å løpe med kamera foran meg og suge til meg det jeg opplever. Da føler jeg meg mer som en reisende. Jeg er nok litt begge deler.

«Sosiale medier og aktiv deling av reisebilder har ført til økt betoning av reisen som status-symbol»

JENS KR. STEEN JACOBSEN

LEVE I NUET

En annen grunn til at Solberg Fjeldheim reiser, er at hun opplever at det gjør noe med henne som person, forteller hun.

– Når jeg er hjemme kommer hverdagen over meg. Jeg tenker fremover, tenker på konsekvenser av ting og planlegger dagene på en helt annen måte. Når jeg er ute føler jeg meg mer til stede. Det er ikke slik at jeg reiser hele tiden, jeg har heller ingen intensjoner om det. Jeg er også glad i å være her hjemme med familie og venner. Men jeg kan ikke bare være det på en måte. Jeg må, rett og slett ...

Hun tar en liten pause.

– Jeg lengter ut, og det tror jeg at jeg har gjort lenge. Jeg har alltid lest veldig mye, for eksempel. Det er som om noe faller på plass i meg når jeg er på reise; på reise er jeg veldig i nuet.

A photograph showing the back of a person with long blonde hair, wearing a red backpack, looking towards a large, rugged mountain peak. The scene is hazy, suggesting a high-altitude or misty environment. The person is in the foreground, and the mountain dominates the background.

– Fremmede omgivelser, som de man møter ute på reise, kan brukes som speil der man ser seg selv tydeligere, mener reiselivsprofessor Jens Kr. Steen Jacobsen.

FOTO: ILLUSTRASJON,
EVERST/DREAMSTIME